

Альтернативні фінанси по своїй суті є підривними по відношенню до традиційних моделей фінансового ринку. Особливо це відчутно в тих економічних кластерах, де сучасні технології не тільки ґрунтуються на мережевій природі ринкових зв'язків, а сприяють відновленню і розширенню соціально-мережних форматів фінансової діяльності. А тому новітні фінансові системи вимагатимуть нових підходів до системи регулювання фінансового сектору з підвищенням рівня економічної свободи та дерегулятивних заходів, з метою їх прогнозованого впливу на світову фінансову систему.

Список використаних джерел:

1. Батракова Т. І., Грінченко А. Ю. Проблеми та перспективи розвитку електронних грошей в Україні. Економіка та суспільство. 2016. Випуск № 7. – С. 702-706.
2. Як цифрова економіка змінить Україну. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/01/16/633057>.

Бурденюк Т.Г.

кандидат економічних наук, доцент

Гетманюк С.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ДІАГНОСТИКА КОНКУРЕНТНОГО СТАТУСУ ПІДПРИЄМСТВА

Діагностика конкурентного статусу (КС) підприємства – важливий етап у виборі стратегії розвитку підприємства. Відповідно до теорії процесу розробки експертної системи етапи процесу діагностики конкурентного статусу підприємства можна подати таким чином. На етапі «Ідентифікація» аналізується клас проблеми, яку передбачається вирішувати за допомогою системи, що проектується. У даному випадку проблема, яка піддається діагностиці – фаза “кризи” життєвого циклу підприємства.

На етапі «Концептуалізація» розробляється неформальний опис знань про предметну область у вигляді простору станів. Один із способів подання такого концептуального простору станів є граф, у якому станам відповідають вузли, а операціям – дуги.

Діагностика конкурентного статусу підприємства являє собою ієрархічний графа простору станів, що включає чотири рівні.

Перший рівень – це, власне кажучи, оцінка самого КС підприємства, діагноз наявності в нього хвороби. Підприємство знаходиться у фазі кризи свого життєвого циклу.

На другому рівні КС підприємства розкладається на складові елементи: конкурентну позицію (КР), конкурентоспроможність підприємства (КС), конкурентну стійкість підприємства (КУ).

На третьому рівні здійснюється розкладання на складові компоненти КС підприємства, що містить у собі фінансовий стан (ФС), технічний рівень виробництва (ТР) і конкурентоспроможність продукції (КП).

На четвертому рівні встановлюються причини, що обумовили перебування підприємства у фазі кризи життєвого циклу.

На етапі діагностики «Формалізація» здійснюється подання знань у визначеній формі і вибір алгоритму пошуку в просторі станів вирішення проблеми.

Таблиця 1.

Показники, що характеризують простір станів діагностики конкурентного статусу підприємства [1]

Рівень ієрархії	Показник	Умовне позначення
1	Конкурентний статус підприємства	КС
2	Конкурентна позиція підприємства	КР
	Конкурентоспроможність підприємства	КС
	Конкурентостійкість підприємства	КУ
3	Фінансовий стан підприємства	ФС
	Технічний рівень виробництва	ТУ
	Конкурентоспроможність продукції	КП
4	Коефіцієнт ринкової частки підприємства	d_1
	Коефіцієнт інтенсивності конкуренції	d_2
	Коефіцієнт відношення ринкової частки підприємства до лідера	d_3
5	Коефіцієнт співвідношення власного і загального обігового капіталу	f_1
	Коефіцієнт рентабельності активів	f_2
	Загальний коефіцієнт покриття	f_3
6	Показник, що характеризує питому вартість продукції	p_1
	Показник, що характеризує продуктивність продукції	p_2
	Показник, що характеризує економічність експлуатації продукції	p_3
7	Коефіцієнт зносу основних фондів	b_1
	Коефіцієнт фондоозброєності праці	b_2
	Фондовіддача	b_3
8	Ризик впливу постачальників	u_1
	Ризик впливу покупців	u_2
	Ризик впливу конкурентів	u_3

У табл. 1 подано показники, що характеризують простір станів діагностики конкурентного статусу підприємства.

Форма подання знань впливає на характеристики і властивості системи, тому подання є однією з найбільш важливих проблем, характерних для систем, заснованих на знаннях. Оскільки логічний висновок та дії над знаннями виробляються програмним шляхом, знання не можуть бути представлені, наприклад, у виді звичайного тексту. У зв'язку з цим для подання знань розробляються формальні моделі. Виділяють 4 типи моделей подання знань: логічна модель, продукційна модель (модель, заснована на використанні правил), фреймова модель, модель семантичної мережі.

При розробці конкретної моделі подання знань намагаються врахувати такі вимоги [2]:

1. Подання знань має бути однорідними (однаковими). Однорідне подання приводить до спрощеного механізму управління логічним висновком і спрощення управління знаннями.

2. Подання знань та їх оцінка мають бути зрозумілими експертам і користувачам.

На етапі «Реалізація» здійснюється перетворення формалізованих знань у працюючу програму. Для нашого випадку було розроблено комп'ютерну версію програмного продукту експертної системи «Діагностика конкурентного статусу підприємства».

На етапі «Тестування» створений варіант комп'ютерної версії експертної системи тестується на великій кількості репрезентативних задач. У процесі тестування аналізуються можливі джерела помилок у поведінці системи.

Список використаних джерел:

1. Бурденюк Т. Г. Особливості діагностики фінансово-майнового стану установ державного сектору економіки / Т. Г. Бурденюк // Економіка, підприємництво та бізнес-культура: трансформації в умовах розвитку інновацій: матеріали міжнар. наук.-прак. конф. – Херсон, 2015. – С.204-206
2. Бурденюк Т. Г. Рейтингова оцінка як метод аналізу конкурентоспроможності підприємств АПК / Т. Г. Бурденюк // Облік і контроль на підприємствах АПК: стан і перспективи розвитку: матеріали III-ої міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 жовтня 2008 р. – К. : КНЕУ, 2008. – С. 31–33.
3. Краснокутська Н. С. Стратегічне управління : навч. посіб. для студентів екон. спец. / Н. С. Краснокутська, І. А. Кабанець ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : НТУ "ХПІ", 2017. - 459 с.
4. Скриньковський Р. М. Діагностика відповідності конкурентної стратегії підприємства стану зовнішнього середовища / Р. М. Скриньковський, Г. Павловські, В. В. Воробйов // Бізнес Інформ. - 2016. - № 10. - С. 371-376.

Бурденюк Т.Г.

кандидат економічних наук, доцент

Заєць І.

здобувач другого (магістерського) рівня

Кузьменюк І.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ЕТАПИ ТА СТАДІЇ ВИБІРУ ПОРТФЕЛЮ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ

Процес розвитку підприємства передбачає ув'язування та узгодження інтересів чотирьох основних суб'єктів: власників, менеджерів, робітників і держави.

Інтерес робітників – забезпечення якості життя, тобто підтримка фізіологічних і духовних потреб індивідуума згідно з прийнятими нормами і стандартами за рахунок стійкого розвитку підприємства. Інтерес менеджерів – стійкий розвиток підприємства, тобто забезпечення прибутковості його функціонування та якісне поліпшення стану за рахунок постійного кількісного нагромадження потенціалу, зміни його структури і складу, у результаті чого підвищується і якість життя працівників, і здатність підприємства протистояти зовнішнім загрозам. Інтерес власників – забезпечення високої прибутковості на акції та високий рівень їх котирування за рахунок стійкого розвитку підприємства. Інтерес держави – забезпечення соціально-економічної безпеки держави шляхом піддержання високої стійкості розвитку підприємств, підвищення якості життя їх робітників. Узагальнюючи теорію і практику прийняття управлінських рішень можна запропонувати наступну модель проблемного підходу до процесу прийняття управлінського рішення по вибору портфеля стратегії розвитку підприємства.

Прийняття рішення при виборі портфеля стратегій стійкого розвитку підприємства включає до себе 3 стадії: 1) розпізнавання проблеми розвитку; 2) діагностика проблеми розвитку; 3) рішення проблеми розвитку.

Перша стадія – «Розпізнання проблеми розвитку» – складається з наступних етапів: попереднє визначення проблеми розвитку; оцінка розпізнавання ситуації в розвитку; визначення головної мети розвитку; оцінка відповідності ситуації головної мети розвитку й уточнення проблеми розвитку.